

تعیین مناسب‌ترین پایه برای نارنگی پیچ در شمال ایران

حیاتبخش، عنایت، یونس ابراهیمی و بابک عدولی

مؤسسه تحقیقات مرکبات کشور، رامسر

نارنگی پیچ که در سال ۱۳۴۷ توسط یونس ابراهیمی از فلوریدا وارد ایران شد دورگی کمپلکس است که از تلاقی نارنگی کلماتین و مینثولاتانچلو (دورگی از نارنگی دنسی و گریپ فروت دانکن) بدست آمده و میوه‌های درشت و خوش‌رنگ آن یکی از مرغوبترین ارقام مرکبات در شمال ایران محسوب می‌شود. در این تحقیق که هدف از آن معرفی بهترین پایه برای این رقم بازارپسند جهت بدست آوردن بالاترین عملکرد و بهترین کیفیت میوه همراه با کمترین میزان ابتلای میوه‌ها به ترکیدگی قبل از برداشت می‌باشد، طراحی در قالب بلوکهای کامل تصادفی با هشت پایه شامل: نارنج، یوزو، سیتروملو، بکرائی (دو رگ طبیعی) کلثوپاترا، شانگشا، ترویرسیترنج و پونسیروس به سه تکرار و شش اصله درخت در هر تکرار در زمینی به مساحت نیم هکتار با فاصله کشت 4×8 متر به مدت پنج سال اجرا شد که نتایج حاصله از آماربرداریها انجام شده در مورد عملکرد در واحد سطح، درصد میوه‌های ترک خورده و نیز فلاکتورهای تعیین کننده کیفیت محصول شامل وزن، طول و قطر و نازکی پوست میوه و نیز مقدار املاح جامد محلول، اسیدیته، و ویتامین عصاره میوه بیانگر نتایج زیر می‌باشد:

- ۱- از لحاظ تأثیر در عملکرد درخت، پایه‌ها دارای اثرات متفاوتی بوده‌اند و در این میان سیتروملو بالاترین عملکرد را داشته و پس از آن به ترتیب پایه‌های پونسیروس، شانگشا، کلثوپاترا و ترویرسیترنج قرار دارند.
- ۲- از نظر درصد ابتلای میوه‌ها به ترکیدگی قبل از برداشت، پایه‌ها دارای اثر معنی‌داری هستند بطوریکه پایه سیتروملو با کمترین میزان ترکیدگی (۱۴/۸۲٪) در کلاس e و بکرائی با بیشترین ترکیدگی (۲۲/۹۱٪) در کلاس a قرار دارد. درصد ترکیدگی در سایر تیمارها به ترتیب عبارتند از: یوزو (۲۸/۵۱٪-ab)، کلثوپاترا (۲۶/۷۷٪-abc)، نارنج (۲۶/۴۹٪-abcd)، ترویرسیترنج (۱۹/۷۷٪-bcde)، شانگشا (۱۷/۵۴٪-cde) و پونسیروس (۱۶/۴۸٪-de). ضمناً الگوی پراکنش بارندگی در سالهای مختلف بخوبی منطبق با

فراوانی میوه‌های ترک‌خورده بوده که مؤید تأثیر بسزای بارندگی در این پدیده فیزیولوژیکی می‌باشد.

۳- اثر پایه در وزن میوه محرز بوده بطوریکه بیشترین وزن مربوط به سیتروملو بوده و پس از آن به ترتیب یوزو و پونسیروس قرار دارند.

۴- قطر میوه نیز تحت تأثیر نوع پایه بوده و از این لحاظ سه پایه یوزو، سیتروملو و ترویرسینج بیشترین قطر میوه را ایجاد نموده‌اند.

۵- از نظر طول هر میوه، پایه یوزو بیشترین طول را باعث شده و پس از آن به ترتیب سیتروملو و بکرانی قرار دارند.

۶- از نظر ضخامت پوست میوه که از صفات بسیار مهم در تعیین کیفیت محصول است پایه‌های سیتروملو و شانگشا در مقام اول بوده و کمترین قطر پوست را ایجاد کرده‌اند و پایه‌های بکرانی و پونسیروس در مقامهای بعدی قرار داشته‌اند.

۷- مقدار املاح جامد محلول در عصاره میوه، مقدار اسیدیت کل و نیز نسبت این دو به یکدیگر تحت تأثیر قرار نگرفته است.

۸- از لحاظ مقدار ویتامین ث موجود در عصاره میوه، پایه بکرانی مقام اول را داشته و پس از آن به ترتیب پایه‌های شانگشا و کلثویاترا قرار دارند.

با توجه به نتایج فوق می‌توان به این جمع‌بندی رسید که از لحاظ عملکرد و نیز صفات کیفی می‌توان پایه سیتروملو را برای نارنگی پیچ به عنوان مناسب‌ترین پایه در شمال ایران به باغداران معرفی نمود.